

De naam van deze stad in haar eigen dialect is brysəl

De inwoners heeten brysələ.rs

Hun bijnaam is də ke.kəfretərs

Aantal inwoners op 31-12-34 : 194.268.

Taaltoestand. Voor Laken en Neder-Overheembeek zie bl. 198, 188. De vreemdeling, die kuiert langs de lanen en voornaamste straten van Brussel, een blik werpt op de uithangborden, lichtreclames, luistert naar de dagblaverkoopters, venters, voorbijgangers, klanten en personeel der winkels en groote warenhuizen, den voet zet in de banken, openbare gebouwen, in het stadhuis, de lagere scholen, vooral gelegen in de volksbuurten, zou den indruk hebben dat Brussel een Fransche stad is. Slechts na een vertrouwelijk omgang met de bewoners van de volkswijken zou hij moeten erkennen dat het Dietsch nog onverwoestbaar voortleeft. Het is nog steeds de moedertaal van ruim acht tiende der autochtone Brusselsche bevolking. Wat men vertelt over Brusselsche mengeltaal is fantasie of goedkoope spot.

Het Brusselsch dialect is even gezond als het dialect van om het even welke Vlaamsche stad. Het bezit nog steeds voldoende expansie om de inwijkelingen (t. t. z. menschen uit het volk, vooral Vlamingen) te assimileeren.

De autochtone vlaamschspreekende Brusselaars leven meestal samen in vier groote wijken, vooral bewoond door : venters, marktkramers, werklieden, winkeliers, herbergiers, bedienden en handelaars. Deze wijken dragen geen officieele benamingen, hun naam leeft nog zeer sterk in den volksmond voort. Er heerscht daar samenhoorigheidsgevoel. Een bewoner verhuist zelden naar, of in de omgeving van, de nieuwe lanen en straten, waar hij zich niet thuis voelt, maar steeds naar een andere volkswijk.

Deze wijken werden als volgt door de zegslieden op het grondplan van Brussel afgebakend :

1. *dən dyivəlsuk* - omgrensd door : Papenvest, Dansaertstr., Boulevard Barthélémy (vanaf Vlaamsche Poort tot Ninoofsche), en Fabriekstr.

2. *ʒnzə le.və vɾa. tərɯjə* - ofwel : *dən a.vən a. mət* - omgrensd door Anneessens Pl., Bodegemstr., Volderstr., Kuregemstr., Fontaines Pl., Boulevard Maurice Lemonnier.

3. *də mʌrələ* - omgrensd door Blaesstr., Kapelle Kerk, van den Grooten Zavel naar het Paleis van Justitie, langs Montseratstr. naar de Hallepoort.

4. *dəm bafɔ̃* omgrensd door de Nationale Bank, Arenbergstr., Warmoesberg, Broekstr., Zandstr., Pachécostr., Schaarbeekstr. tot aan de Schaarbeeksche Poort.

Deze vier wijken zijn vooral Vlaamsch gebleven. „In deze wonen meer Brusselaars dan in al de andere wijken samen” (zegsl.).

Vroeger had men ook nog : *də pytəri* (nu totaal geslecht). Langs *də vləmsə sti:əwɛλ* - en belendende straatjes ; in de omgeving van *də vismɛt* - wonen ook vooral vlaamschspreekende Brusselaars.

Ziehier nog de benamingen van de stadspoorten : *dələpə.ut* - (de eenige nog bestaande) - *dəndərlɛλfə pə.ut* - *də nino.ufə pə.ut* - *də vləmsə pə.ut* - *də sXu.ɾəbɛ.ksə pə.ut* - *də lɑ.fəpə.ut* - *dəlfə pə.ut* (*veroud.*) gew. : *də pɔrdə namy.ɾ* -

Langs de groote lanen en straten, buiten de opgenoemde wijken woont een zeer gemengde bevolking : Walen, Vlamingen en ook veel vreemdelingen. De omgangstaal is er gewoonlijk het Fransch. De inwijkelingen uit West-Vlaanderen schijnen zich vooral te vestigen in de omgeving van den Vlaamschen Schouwborg en rond het Noordstation (St.-Joost).

Duizenden bedienden komen dagelijks hier werken, uit Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Brabant.

De zegslieden merken geen dialectverschillen op voor de wijken van Brussel. „Alle Brusselaars spreken dezelfde taal : *vləms*” (zegsl.). Het dialect werd tweemaal opgenomen. De eerste groep zegslieden behoort tot *ʒnzə le.və vɾa. tərɯjə* - De tweede groep (zegsm. 3) tot - *də mʌrələ*. Het dialect van zegsman 3 is wat platter (meer Brusselsch m. i.), zie teksten nr. 12, 46, 69, 84, — ook : *t' of : tʃ* - Bij veel andere genoteerde afwijkingen gaat het m. i. vooral om verschillen van persoon tot persoon.

Zegslieden. 1. Baetmans H. ; 55 j. ; bediende ; hier geboren ; V. en M. en grootouders ook ; heeft hier steeds gewoond (*ʒnzə le.və vɾa. tərɯjə*) ; spreekt thuis en met de Brusselaars dialect.

2. Mevr. Baetmans en hun zoon : M. Baetmans ; 20 j. ; bediende.

3. M. Estiengeldoir ; 60 j. ; vischverkoopster ; geboren in *də mʌrələ* V. en M. ook ; heeft in Brussel steed verbleven en spreekt gewoonlijk Brusselsch.

4. M. Lambrechts ; 54 j. ; vischhandelaar ; te Molenbeek geboren ; V. van Antwerpen, M. van Dendermonde ; verblijft reeds 35 j. te Brussel en spreekt heelemaal Brusselsch (zooals zegsm. 3, echter *t'* in plaats van *tʃ*).

5. Was aanwezig en verstreekte inlichtingen over den taaltoestand : de h. Arthur Boriau ; schoolhoofd ; reeds 30 j. onderwijzer in een der Brusselsche volkswijken.

